

TAJUKAARDID TÖÖTUBA

SISUKORD

1. TAJUKAARDID

1.1 Eesmärk

1.2 Meetod

1.3 Tulemused

2. TÖÖTUBA

2.1 Eesmärk

2.2 Probleemkohad

2.3 Arenguettepanekud

1. Õpilaste tajukaardi uuring

1.1 Eesmärk

Sillamäe üldplaneeringu raames viidi 2022. aasta kevadel üldplaneeringu lähteseisukohtade etapis läbi Sillamäe linna erinevate koolide õpilastega tajukaardi uuring. Õpilaste kaasamise eesmärk oli saada aimu, kuidas erivanuses lapsed tajuvad linna keskkonda – igapäevaseid tegevuspaiku ja teekondi. Tajukaartidega kogutud andmed on oluliseks sisendiks linna arengu kavandamisel – kuidas muuta igapäevane linnaruum lastele **põnevamaks, mugavamaks ja ohutumaks**.

Õpilastel paluti tajukaarte joonistada seoses Sillamäe linna üldplaneeringu koostamisega. Nii saadi tagasisidet, kuidas lapsed ja noored tajuvad oma igapäevast ruumi. Tajukaardi joonistamine on planeerimises väga levinud kaasamisviis. Lapsed tajuvad ja kasutavad igapäevaselt ümbritsevat keskkonda teisiti kui täiskasvanud ja annavad kogetud tagasisidet vahetumalt. Ka erinevas vanuses lapsed kasutavad linnaruumi ja tajuvad sealseid ohte erinevalt. Seetõttu oli oluline saada tagasisidet erinevas vanuses lastelt - kaasati nii 7. kui 10. klassi õpilasi.

1.2 Meetod

Tajukaardi koostamine viidi läbi õpetajate poolt geograafia tunni raames.

Tajukaardi uuringus osalesid **Kannuka kool (7. klass), Sillamäe Eesti Põhikool (7. klass) ja Sillamäe Gümnaasium (10. klass)**.

Lastele jagati kätte aluskaardid, millele paluti märkida erineva värviga linnakeskkonnaga seonduvaid meeldivaid ja ebameeldivaid kogemusi ning igapäevaseid teekondi. Igapäevaselt meeldivad kohad võivad näiteks olla ajaveetmiskohad, sõpradega kohtumispaigad, sportimiseks eelistatavad kohad, jalutus- või rattasõidu teekonnad jne. Ebameeldivad kohad võivad olla ebaturvalised piirkonnad, ohtlikud ja ebamugavad tänavad, igavad linnaväljakud ja pargialad jne.

Õpilastele valmistati ette aluskaart, kuhu iga õpilane märkis individuaalselt:

- ⇒ **Igapäevaselt meeldivad kohad väljaspool kodu** (näiteks huvitegevuskohad, sõpradega kohtumiskohad, sportimine, ujumine, jalutamine) – *tähistada kaardil rohelise värviga ja lisada lühike põhjendus;*
- ⇒ **Ebameeldivad kohad ja tänavad** (näiteks ebaturvalised kohad, ohtlikud ja ebamugavad tänavad, igavad linnaväljakud ja pargialad) – *tähistada kaardil punase värviga ja lisada lühike põhjendus;*
- ⇒ **Minu igapäevane liikumisteed** (kodu, kool, huvialad) – *tähistada kaardil sinise värviga.*

Tulemuste osas on näha, et kõige meeldivamate ja ebameeldivamate alade osas oli erinevas vanuseklassis palju sarnasusi.

Meeldivamate alade ja kohtadena toodi enim välja ranna-ala (sh meeldivaim koht oli uus promenaad), Mere pst, Kesk park sh pargi teed, spordikeskus (spordisaal, rulaväljak, ujula) ja kaubanduskeskused (sh Coop, Maxima). Meeldivad teekonnad on need, mis läbivad rohelist, kulgevad mere ja jõe äärest ning Kesk/Viru tn peatänav, sh kaasajastatud linnaväljakud. 10. klassi õpilased tõid enam välja meeldivate aladena lisaks osalt aktiivsest linnaaurumist välja jäänud alasid (Sõtk veehoidla äärsed alad), Veski ja Kajaka vaheline ala ning Rannapark. Vanemad lapsed tõid ka meeldivate kohtadena välja linnaruumi väärtuslikke hooneid (kino Rodina, kultuurimaja, Rumjantsevi tn väljaku ja Tolstoi/Kesk tn nurga kasutuseta hooned).

Ebameeldivate alade ja kohtade osas olid 7. ja 10. klassi õpilaste tajutud ruumid erinevad. 7. klassi osas toodi enim välja Rannapark, Tolstoi tn äärset ala sh kasutuseta mereäärt (sh perspektiivset jahisadama ala, kus täna garaažid) ja Ranna/Kalda tn vahelist ala. 10. klassi õpilased tunnetavad ebameeldivate aladena Ranna, Kesk ja Kase parki, Kajaka tn ja Kesk/Tskalovi äärset ala, kus on palju kasutuseta hooneid. Põhjuseks toodi enim välja ebaturvalisuse tunne joodikute, räädas ruumi ja mahajäetuse (st kasutuseta) tõttu. Ebameeldivatest kohtadest tõid mõlemad vanusegrupid enim välja ebaturvaliselt tajutavad liiklusriskid – Viru/Kesk tn, Tallinn mnt viaduktid, Gagarini/Pavlovi ristmik jne.

Sagedamini märgitud alad, kohad ja teekonnad:

Meeldivad alad

Spordihoone ja spordiplats - ala koondab erinevaid sportimisvõimalusi nagu spordihall, staadionid (spordiväljakud), rulapark, ujula. Kõige meeldivam ala õpilaste jaoks.

Ranna-ala ja Mere pst – ranna-ala kogeti üldjuhul kõikide laste poolt meeldiva alana – erinevused tulid piirkondade osas. Kuid ülekaalukalt meeldivaim oli uus promenaad ja Mere pst osa.

Kesk park – üldiselt tajuvad lapsed antud pargiala meeldivana - keskne asukoht, parki läbivad teekonnad, liiklusest eemal.

Kase park – sarnaselt eelmisele, tajuvad lapsed parki meeldiva kohana- roheline ja põnevus ning eemal tänavaruumist, kohtumispäik sõpradega, kortermajade lähedus.

Meeldivad kohad

Spordihall - spordiala juures märgiti enim positiivse kohana spordihalli sh ujulat

Kaubanduskeskused - sarnaselt ranna-alana tajuvad valdavalt kõik uuringus osalenud lapsed meeldiva ajaveetmiskohana poode, enim Coopi ja Maxima poode.

Kesk pargi väljak – Kesk pargi osas tuli esile, et enim kasutatakse ajaveetmise kohana pargi keskala.

Bussijaam – bussijaama tajuti nii meeldiva kui ebameeldiva kohana.

Meeldivad teekonnad

Kesk park – parki läbivad lapsed igapäevaselt meeleldi. Üldjuhul kasutavad lapsed parki enam igapäeva teekonnana kui paralleelselt kulgevat Kesk tn.

Ranna park – pargi teed olid kaartidel korduvalt märgitud meeldivate teekondanena, kuigi samal ajal tajutakse pargi läbimist ka ebatavalisena (vähene valgustus, eraldatuse tunne, vähe tegevusi).

Kesk ja Viru tn – linna kesksed tänavad on üldjuhul positiivse kuvandiga, eriti Viru tn korrastatud avalik ruum.

Sõtkveehoidla – korduvalt toodi välja meeldiva teekonnana veehoidla silda ja matkarada läbi roheala (Tolstoi ja Tskalovi tn ühendus).

Sagedamini märgitud alad, kohad ja teekonnad:

Meeldivad alad

Ranna-ala ja Mere pst – ranna-ala koeti üldjuhul kõikide laste poolt meeldiva alana – erinevused tulid piirkondade osas. Kuid ülekaalukalt meeldivaim oli uus promenaad ja Mere pst osa.

Spordihoone ja spordiplats - ala koondab erinevaid sportimisvõimalusi nagu spordihall, staadionid (spordiväljakud), rulapark, ujula. Kõige meeldivam ala õpilaste jaoks.

Kesk park - üldiselt tajuvad lapsed antud pargiala meeldivana - keskne asukoht, parki läbivad teekonnad, liiklusest eemal.

Kasepark –lapsed parki meeldiva kohana- rohelus ja põnevus ning eemal tänavaruumist, kohtumispai sõpradega, kortermajade lähedus. Välja toodi ka maanteest lõuna pool olev pargi järk, mis küll pargialaks täna veel kujundatud ei ole.

Kajaka tn ja veehoidlaäärne ala – kasutuseta ja mahajäetud hooned köidavad noori, luues põneva ala ajaveetmiseks.

Meeldivad kohad

Spordihall - spordiala juures märgiti enim positiivse kohana spordihalli sh ujult.

Kaubanduskeskused - sh Coop, Maxima. Kaubanduskeskused olid kõige meeldivamad kohad spordihalli – ja väljaku järel.

Kesk pargi väljak – Kesk pargi osas tuli esile, et enim kasutatakse ajaveetmise kohana pargi keskala.

Väärtuslikud/ ajaveetmiseks hooned – kino Rodina, kultuurimaja, Rumjantsevi tn väljaku hooned, Tolstoi/Kesk tn nurgapealen kasutuseta hoone, muusikakool, Lootus, bussijaam.

Viru tn – uuendatud avaliku ruumi väljak Maxima ees.

Meeldivad teekonnad

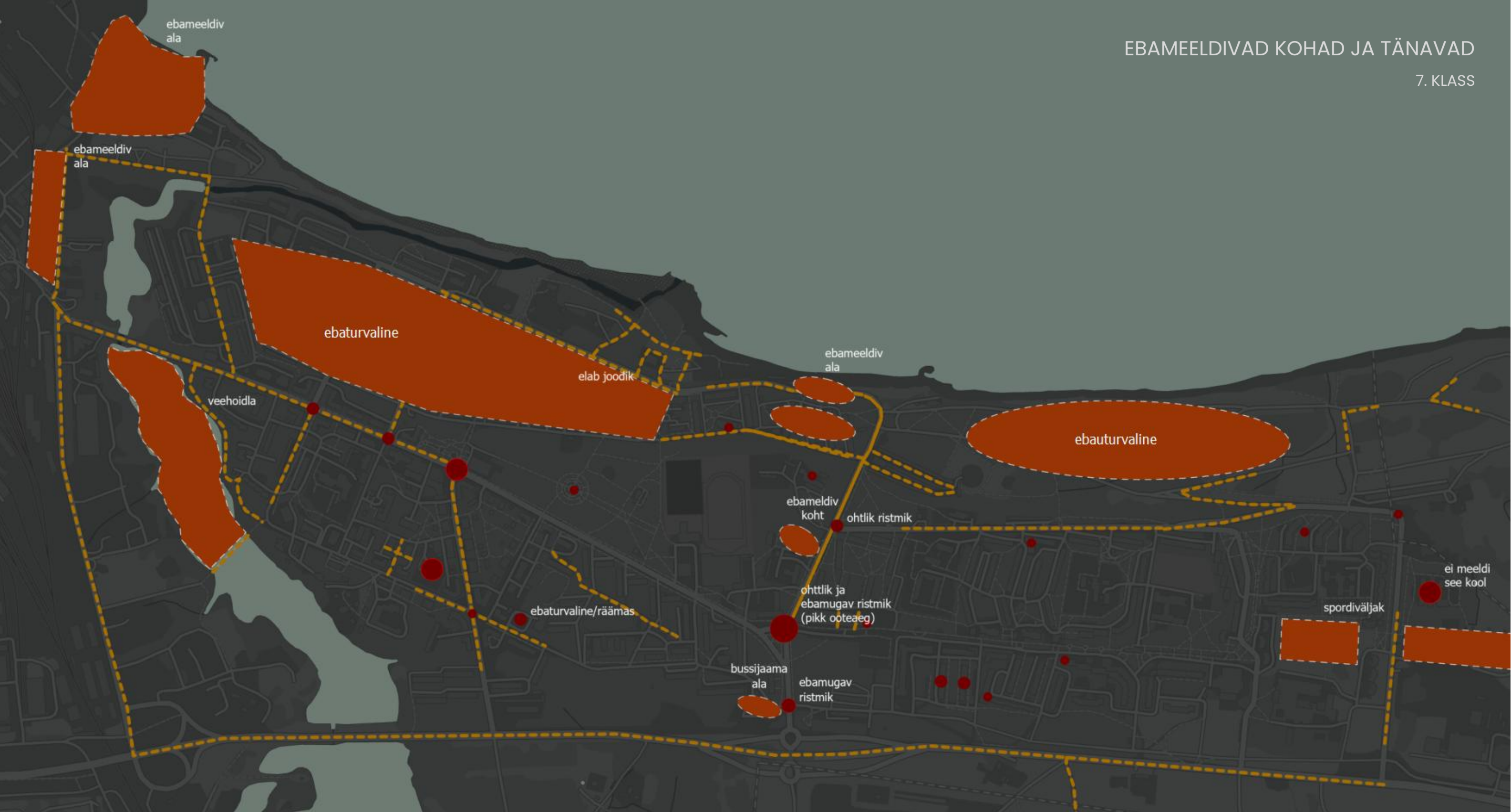
Kesk park – parki läbivad lapsed igapäevaselt meeldi. Üldjuhul kasutavad lapsed parki enam igapäeva teekonnana kui paralleelselt kulgevat Kesk tn.

Ranna park – pargi teed olid kaartidel korduvalt märgitud meeldivate teekondanena, kuigi samal ajal tajutakse pargi läbimist ka ebaturvalisena (vähene valgustus, eraldatuse tunne, vähe tegevusi)

Kesk ja Viru tn – linna kesksed tänavad on üldjuhul positiivse kuvandiga, eriti Viru tn korrastatud avalik ruum.

Tolstoi/Ranna tn – maastikuliselt liigendatud teekond mereäärde.

Rumjantsevi tn – vanalinna tänavaruum ilusate hoonetega.

Sagedamini märgitud alad, kohad ja teekonnad

Ebameeldivad alad

- Kesk park** – lapsed tunnevad end pargis ebaturvaliselt (joodikud, vähe tegevusi, korrastamata).
- Tolstoi ja veehoidla äärne ala** – ligipääsmatu ja vähese aktiivse kasutusega alad (valdavalt garaazide alad) veehoidla, Tolstoi tn ja mereääres.
- Kalda ja Ranna tn vaheline ala** – ebaturvalise alana märgiti kogu piirkond sh tühjenevate hoonetega Veski ja Kajaka tn vaheline ala, vanalinna ala ja Hruštšovkade ala.
- Ranna park** - pargi keskel ei tunta end turvaliselt. Puuduvad aktiivsed tegevuspaigad ja valgustust ei ole piisavalt.

Ebameeldivad kohad

- Kesk tn -Pavlovi ristmik** - Väga palju toodi välja et antud ristmik ei ole meeldiv – lapsed ei tunne end seda läbides turvaliselt.
- Tskalovi tn äärne toidupood** – räämas ja poe esine koondab joodikuid. Koht ei tekita turvatunnet.
- Tskalovi tn äärne toidupood** – räämas ja poe esine koondab joodikuid. Koht ei tekita turvatunnet.
- Gagarini ja Pavlovi tn ristmik** – ei tunne turvaliselt seda läbides.

Ebameeldivad teekonnad

- L. Tolstoi tn ja Tallinna mnt** – autoliikluse orienteeritud ruum. Jalakäijale ja ratturile ohtlik ja ebamugav.
- Gagarini tn ja Rannapargi ühendus** – ei ole mugav ligipääs parki.
- Kesk ja Tskalovi tn ühendus** – sh teekond piki veehoidlat.
- Pavlovi, Ranna ja Kalda tn** – sh garaazide ala.
- Tallinna mnt ja Tolstoi tn viadukt** – viadukti ületamine ei ole mugav ja arusaadav.

Sagedamini märgitud alad, kohad ja teekonnad:

Ebameeldivad alad

- Kesk park** – lapsed tunnevad end pargis ebaturvaliselt (joodikud, vähe tegevusi, korrastamata).
- Kase park** - lapsed tunnevad end Kase pargis ebaturvaliselt (joodikud, vähe tegevusi, korrastamata).
- Kajaka tnäärne elamukvartal** – hoonete mahajäetus ei tekita turvatunnet.
- Kajaka ja Tsakolivi tnäärseid tühjad hooned** – tühjal seisvad hooned vähendavad kogu tänava turvatunnet.

Ebameeldivad kohad

- Kesk tn -Pavlovi ristmik** - Väga palju toodi välja, et antud ristmik ei ole meeldiv – lapsed ei tunne end seda läbides turvaliselt.
- Tallinna mnt -Pavlovi ristmik** - selle läbimine ei tekita turvalist tunnet. Orienteerumine ei ole lihtne.
- Gagarini ja Pavlovi tn ristmik** – ei tunne turvaliselt seda läbides.
- Tskalovi tnäärne toidupood** – räämas ja poe esine koondab joodikuid. Koht ei tekita turvatunnet.

Ebameeldivad teekonnad

- Ranna park** – pargiala läbimine ei ole hoolimata pargist kui positiivsest keskkonnast turvaline.
- Kalda tn** – tänava läbimine ei tekita turvatunnet.
- Gagarini tn ja Rannapargi ühendus** – ei ole mugav ligipääs parki.
- Tallinna mnt ja Tolstoi tn viadukt** – viadukti ületamine ei ole mugav ja arusaadav.

2. Töötuba

2.1 Eesmärk

Üldplaneeringu lähteseisukohtade raames toimus 1. juuni 2022 Sillamäe Kultuurikeskuses töötuba, kuhu oodati kohalikke huvigruppe, ettevõtjaid ja elanikke kaasa arutlema linna tuleviku üle. Sarnaselt õpilastega läbi viidud tajukaardi uuringuga paluti elanikel mõelda tänasele linnaruumile – mis on hästi ja mida saaks paremaks muuta. Töötoa eesmärk oli koguda ideid, kuidas luua head elukeskkonda ja milliseid probleeme kohtame täna linnaruumis.

Töötoas arutati ühiselt ja märgiti kaartidele, millised on linnaruumis meeldivad ja vähem meeldivad kohad ning unistati tuleviku Sillamäest.

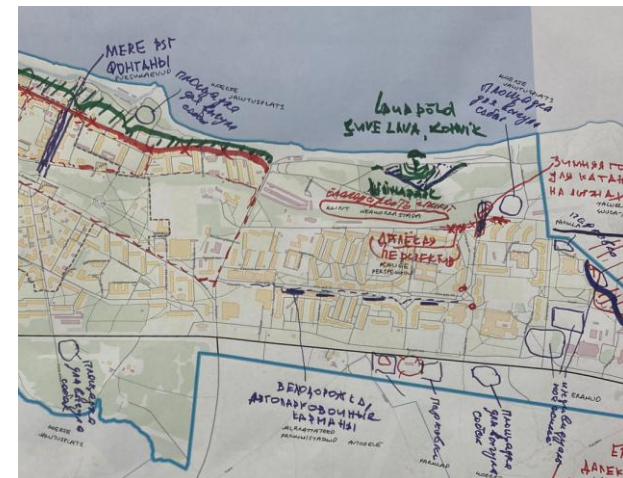
Töötoas osalenutel paluti märkida kaardile:

Probleemkohad

- ⇒ **Igapäevaselt meeldivad kohad väljaspool kodu** – tähistada kaardil rohelise värviga
- ⇒ **Ebameeldivad kohad ja tänavad** (näiteks ebaturvalised kohad, ohtlikud ja ebamugavad tänavad) – tähistada kaardil punase värviga

Arenguvõimalused

- ⇒ **Vaatame tulevikku** – mida uut saame luua linna?

Lisaks toodi välja ülelinnaliste probleemidena:

- ⇒ Linnas ei ole piisavalt eramuid – vajadus leida eramute kavandamiseks alasid
- ⇒ Autode osakaal on suur, samas parkimiskorraldus on kaootiline – puuduvad selgelt eristuvad parkimiskohad (taskud, alad). Autosid pargitakse kõnniteede ja haljasaladele – vajadus on kortermajade vahelises avalikus ruumis selge parkimiskorralduse määratlemise ja kortermajadest eemale parkimisalade/majade kavandamise järele;
- ⇒ Vanalinna piirkonnas on puudu kaubandusest
- ⇒ Vanalinna majade rõdud ja fassaadid on amortiseerunud
- ⇒ Puudu on prügijaamadest
- ⇒ Probleemiks mahajäetud hooned , sh väärtuslikud kino hoone, Rumjantsevi ansambel
- ⇒ Rumjantsevi tn väärtuslik ansambel on hävimas
- ⇒ Puudu on korterväljakutest
- ⇒ Linna ei ole piisavalt hotelle
- ⇒ Sportimisvõimalused on liialt koondunud ühte kohta (Pavlovi tn äärde)
- ⇒ Viru tn lahendus poolik – vaja pikendada ka ärikeskuseni atraktiivset tänavaruumi
- ⇒ Linna sissepääsud ei ole hästi tähistatud
- ⇒ Linnapiir ei vasta tegelikule ruumilise olukorrale (idas ja aiandusühistu alal) – vaja teha koostööd naaberomavalitsustele.

- ⇒ Näha ette täiendavaid võimalusi eramute ehituseks, sh maanteest lõuna poole
- ⇒ Rannaala aktiivsem kasutamine, sh rannahoone, kus saab erinevaid teenuseid ja tegevusi korraldada
- ⇒ Luua erinevaid sportimis- ja liikumisvõimalusi
- ⇒ Luua organiseeritud parkimiskohti, sh parklad maantee äärde.
- ⇒ Vanalinnas saab korraldada täiendava parkimise endise koolihoone (Mere pst 3) staadionil
- ⇒ Gagarini tänava idaosas likvideerida perspektiivis sõidukite liiklus ja näha see ala ette jalakäijatele ja puhkajatele
- ⇒ Toetada igakülgset jalgrattaga liikumist, sh näha ette jalgrattaparklad

- ⇒ Sõtke jõe veetaseme reguleerimine suvel, et alumisel tasapinnal oleks vett ja jõgi ka visuaalselt paremini esile tuleks
- ⇒ Promenaadi ja Merepargi ühendamine kergliiklusteedega
- ⇒ Vetelpäästejaama juures teha avatud basseini mereveega, et iga ilmaga oleks võimalik ujumas käia
- ⇒ Jalakäijate silla juures jõeplaaž, paadirent
- ⇒ Näha ette Kasesalu valgustus (sh maanteest lõunapool)
- ⇒ Luua juurdepääse merele, sh Mereparki trepp (orienteeruvalt Gagarini 17 juures)
- ⇒ Ranna tänaval likvideerida perspektiivis sõidukite liiklus ja näha see ala ette jalakäijatele ja puhkajatele

KONTAKT:

Tõnis Kalberg
telefon 39 25 700,
tonis.kalberg@sillamae.ee
Sillamäe Linnavalitsus

Kairi Mänd
Kairi.mand@skpk.ee
Sepast&Puhkim OÜ